

Keramiikkaopissa António Arroion koulussa

Kv-matkaraportti 16.2. - 14.4.2023

Minna Jaskari
KUVA 21B

Pekka Halosen
akatemia

Olá!

Valmistun tänä keväänä Pekka Halosen akatemian kuvataiteen linjalta. Ennen sitä vietin kaksi tapahtumarikasta kuukautta Erasmus-vaihdossa Lissabonissa 14.2. - 17.4.2023, niistä António Arroion koulussa 16.2.-31.3.2023. Koulun yhteystiedot ovat:

Escola Artística António Arroio
Osoite: R. Cel Ferreira do Amaral, 1900-165 Lisboa
www.antonioarroio.edu.pt

Miten päädyin vaihtoon?

Kuulin mahdollisuudesta opiskelijavaihtoon vastuuhjaajaltani heti opintojeni alussa syksyllä 2021. Koulun järjestämässä vaihtoinfossa sain lisätietoa. Alunperin suunnittelin lähteväni Islantiin, mutta ilmaston vuoksi muutin mieleni. Tosin en silloin arvannut, kuinka kylmä Lissabonissa voisi olla talvella...

Valmistautuminen

Koen valmistautuneeni vaihtoon riittävästi ja laitoin asian vireille jo vuotta ennen lähtöä. Jos asiat olisivat Keudan ja kohdekoulun puolesta selvinneet hyvissä ajoin, olisin virkistänyt englannin taitoani ja opetellut portugalin alkeet. Lähtö kuitenkin varmistui aika kalkkiviivoilla enkä muiden kiireiden keskellä käyttänyt aikaa kielten opiskeluun. Se olisi kuitenkin kannattanut. Tiesin kyllä englantini olevan ruosteessa, kun en ole sitä vuosikausiin tarvinnut, mutta vasta perillä selvisi, kuinka ruosteessa se on. Selvisin arjesta ihan mainiosti, mutta välillä harmitti, kun en pystynyt keskustelemaan kovinkaan laajasti ja syvällisesti ihmisten kanssa eri asioista. Matkan edetessä kismitti eniten, etten osaa portugalia.

Odotukset ja pettymykset

En rakentanut mielessäni mitään tarkkoja odotuksia vaihdon suhteen, koska en tuntenut Portugalia entuudestaan ja tiesin aikaisemman Erasmus-vaihtoni perusteella 25 vuoden takaa, että vieras kulttuuri tuo aina yllätyksiä. Tiedon kulku oli kohdekoulusta myös niin heikkoa, ettei suunnitteleminen ollut edes mahdollista.

Toivoin viimeiseen asti voivani osallistua taidegrafiikan opetukseen, koska kv-vastaava esitti tämän olevan yksi vaihtoehto ja olin toiveeni myös ilmaissut. Tämä ei kuitenkaan koskaan järjestynyt. Isoin pettymys oli, kun asia selvisi vasta oltuani Lissabonissa kaksi viikkoa. Tämä aiheutti melkoisen lisästressin, koska tarkoitukseni oli vaihdon aikana viimeistellä taidegrafiikan projektini Pekka Halosen opiskelijoiden kevätnäyttelyyn Kaapelitehtaalla.

Yllätys oli myös se, että muutama päivä ennen lähtöä tuli tieto, että koulun jäisi lomalle maaliskuun lopussa, vaikka vaihtoni päättymisen huhtikuun puolivälissä oli hyväksytty ja tiedossa kohdekoulussa. Lisäksi ensimmäisenä koulupäiväni 16.2. minulle kerrottiin, että koulu olisi kiinni seuraavan alkuviikon karnevaaliajan takia.

Opiskelu

António Arroio on toisen asteen oppilaitos, jonne opiskelijat tulevat peruskoulusta kolmeksi vuodeksi. He ovat iältään 14 - 20 -vuotiaita. Se vastaa Suomen taidelukioita sillä erolla, että taideopetusta on todella paljon, se on perusteellista ja kattaa kaiken mahdollisen luovan tekemisen. Ensimmäisenä vuonna opiskelijat tutustuvat kaikkiin koulun tarjoamiin luoviin aineisiin puutöistä keramiikkaan, tekstiilisuunnitteluun, puvustukseen, lavastukseen, korutaiteeseen, taidegrafiikkaan ja multimediaan. Sen jälkeen he valitsevat jonkin näistä aineista pääaineekseen. Opetukseen kuuluu lukion tavoin yleisaineita matematiikasta ja kielistä historiaan ja filosofiaan. Käytyään António Arroion opiskelijat voivat hakea taideyliopistoon. Koulu on iso; opiskelijoita on noin 1400. Opettajia on yhteensä hulppeat 800!

Koululla on upeat tilat, välineet ja kaikki mahdolliset materiaalit toteuttaa projekteja. Olin todella vaikuttunut keramiikkaluokan lasitteiden, pigmenttien ja keramiikkavärien määrästä ja kirjosta sekä erilaisista savenäkövälineistä.

Lasitteita ja lasitemalleja eri savilaaduille

Luokassa, jossa yleensä työskentelin, oli kuusi dreijaa ja lisää on kuulemma tulossa.

Koulun saviuunihuone. Lisäksi keramiikan luokissa oli pienet saviuunit pienten testierien tekemistä varten.

Opiskeluni koulussa oli hyvin itsenäistä. Usein puuhasin keramiikan luokassa itsekseni tietämättä, missä keramiikan vastuopettajani Catarina opiskeli joineen on. Joskus löysin hänet jostain lähiluokasta, usein kuitenkin en. En voinut osallistua opetukseen, koska se oli portugaliksi. Toiseksi olisin voinut olla opiskelijoiden isoäiti. Vastuopettajallani ei ollut juurikaan aikaa opastamiseeni, joten suurimman osan asioista jouduin selvittämään kysymällä ja milloin ketäkin opettajaa hihasta nykimällä. Välillä oli kielimuuri esteenä, koska ihan kaikki opettajat eivät koulussa osaa englantia kovin hyvin. Tilanteista kuitenkin selvittiin toinen toistamme tukien ja elekieltä apuna käyttäen.

Tein koululla suunnilleen samanlaista päivää kuin Pekka Halosessakin. Yleensä menin koululle yhdeksän maissa ja lähdin kolmen tai neljän maissa iltapäivällä. Kotona tein sitten luonnoksia ja suunnitelmia. Koulun lomapäivät käytin taidegrafiikan laattojeni työstämiseen, näyttöön valmistautumiseen ja kirjallisiin tehtäviin, kuten näyttelyyn tulevien esittelytekstien ja portfolioni laatimiseen.

Keskeneräisiä
savikokeilujani
António Arroiossa

Päätyöni savesta oli tämä kuvassa vielä
polttamaton ja lasittamaton n. 4 X 35 X 57
cm:n kokoinen muraali.

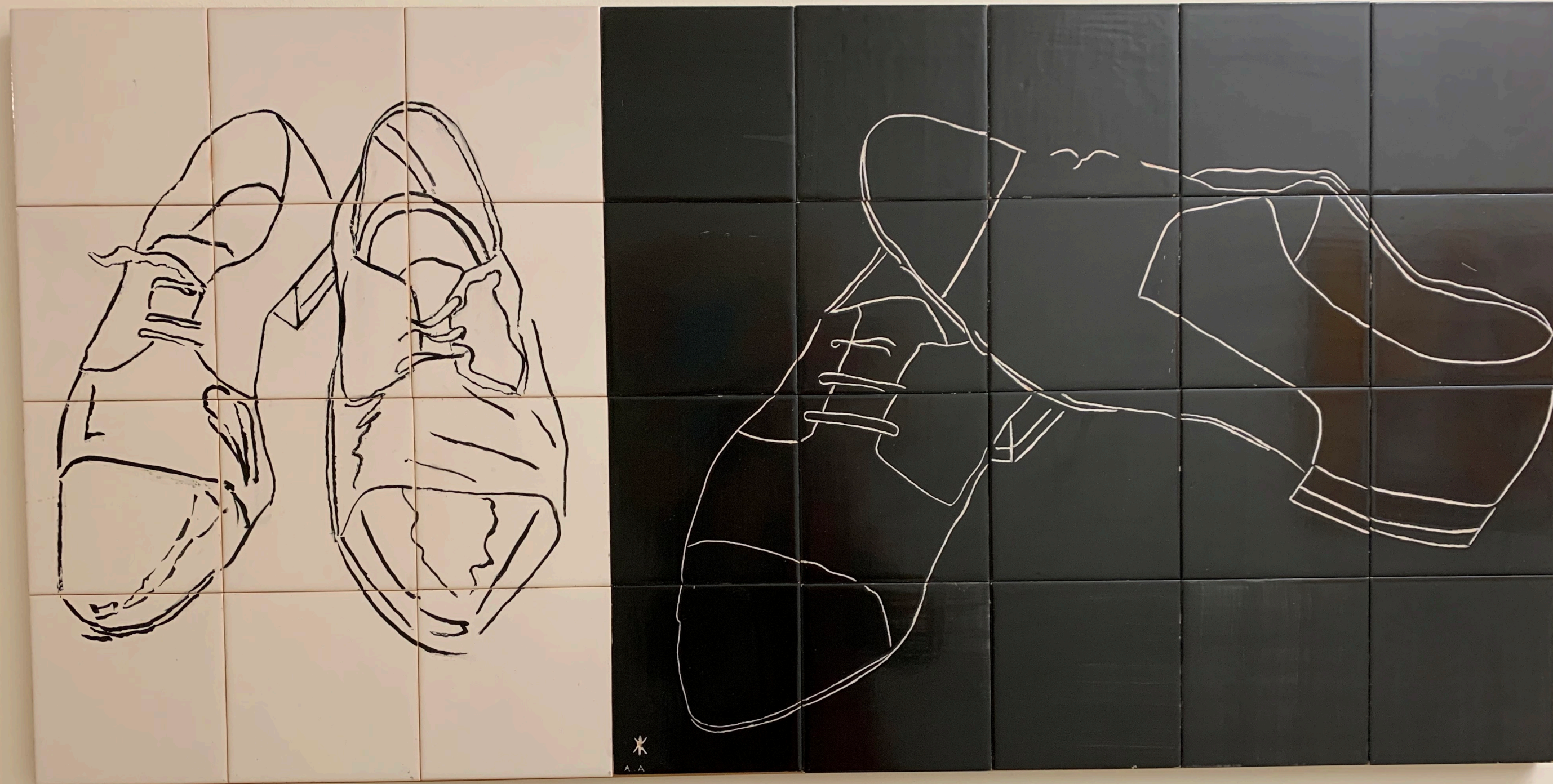
<- Elsa opettaa
ylilasitevärien
käyttöä
kaakelien
koristelussa

Karnevaalien ->
viettoa koululla

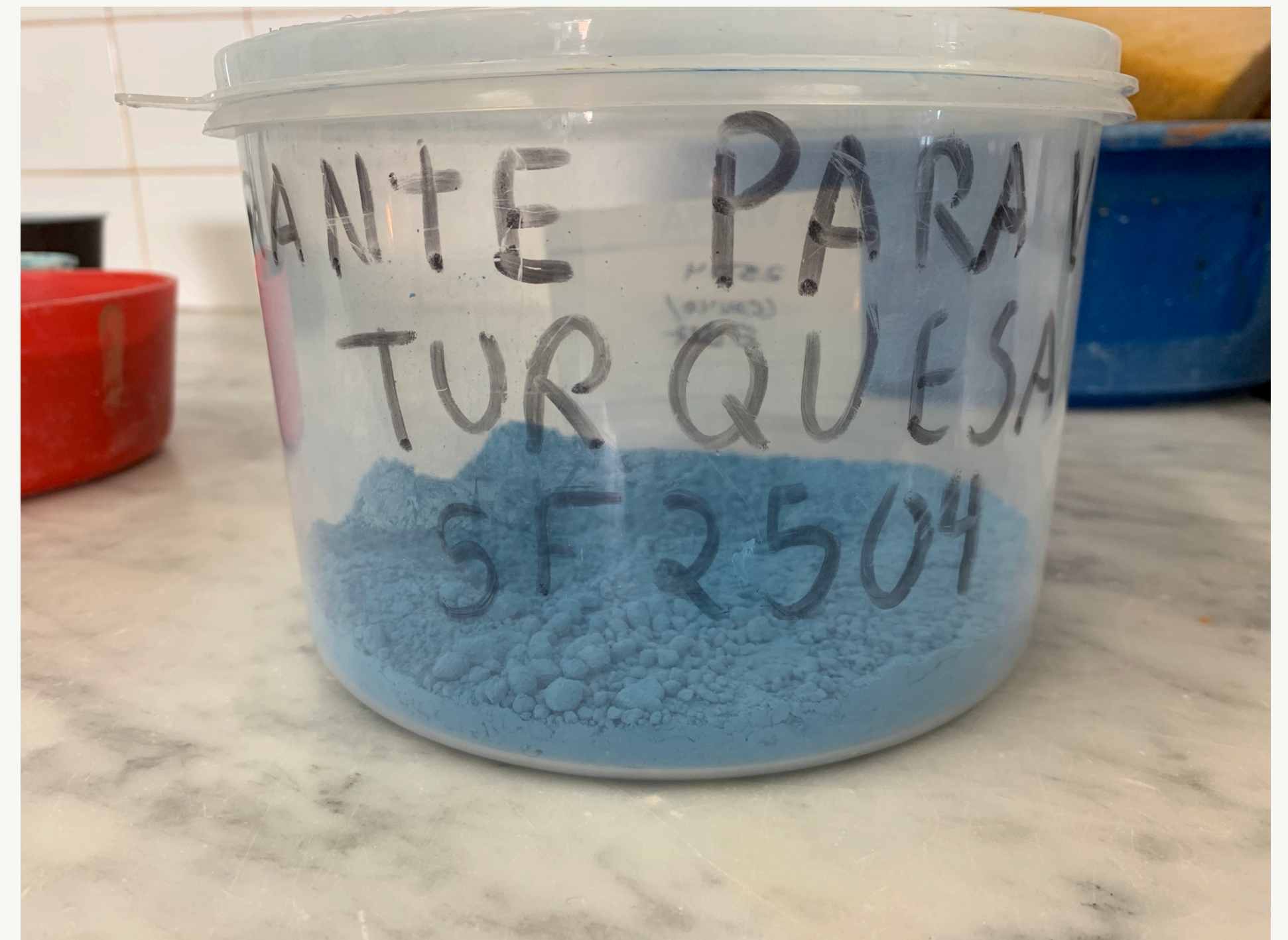

Koulun käytävällä ja vitriineissä on esillä opiskelijoiden töitä. Nämä teokset löytyvät yhden keramiikkaluokan edestä.

Tein koululla monenlaisia lasituskokeiluja. Tässä Job opastaa engoben sekoittamista haluamastani turkoosista pigmentistä.

Työkulttuuri

Koululla oli paljon henkilökuntaa ja luokassa aina vähintään kaksi opettajaa. Siivoojia pyöri joka puolella ja osa heistä valvoi käytävillä. Opetus vaikutti olevan hyvin intensiivistä ja perusteellista. Paikalla oli aina vähintään kaksi opettajaa.

Työkulttuuri vaikutti olevan hyvin keskustelevaa, kollegiaalista - ryhmätyötä. Portugalilaiset puhuvat paljon. Samalla se näin suomalaisesta näkökulmasta ei aina ole kovin tehokasta. Aikataulut ja sopimukset eivät ainakaan minun kohdallani pitäneet. Oli enemmän sääntö kuin poikkeus, että jollekin päivälle sovitut asiat eivät toteutuneet tai toteutuivat vasta esimerkiksi viikon päästä. Syy tähän kaoottisuuteen löytyi ylemmästä organisaatiosta - mikä selvisi minulle myöhemmin - kiireestä ja ja mm. savitilauksen viivästymisestä.

Opettajat kertoivat, että António Arroio on aivan ainutlaatuinen koulu. Missään muualla Portugalissa ei ole niin paljon opettajia oppilasta kohden eikä myöskään niin upeita puitteita.

Mariana auttamassa opiskelijaa
tämän projektin kanssa

Ongelmatilanteet

Monenlaista pientä säätöä reissuun mahtui, mutta kaikki selvisi kysymällä. Ihmiset olivat avuliaita ja suurin osa puhui hyvää tai kohtuullista englantia. Kaasuhellän tyhjentyneen sytyttimen tilalle löytyi uusi kotikatuni pienestä sekatavarapuodista. Kun sähköt menivät poikki asunnossani ylikuormituksen ja rikkinäisen vedenkeittimen takia, lähettelin vuokraemännälle kuvia sähkökaapin sisällöstä ja hän neuvoi, mitä nappia pitää painaa, jotta sähköt palaavat. Kun tiskikonekin siinä rytäkässä lakkasi toimimasta, toi vuokraemäntä suklaata ja uuden vedenkeittimen. Kun en saanut asunnon ovea auki känkkäränkän lukon takia, yläkerran naapuri tuli auttamaan. Ihana vuokraemäntäni neuvoi minulle myös parhaan lääkäriaseman, lähellä palvelevan hierojan ja osteopaatin, kun reväytin kylkeni joogatunnilla. En lopulta tarvinnut näitä palveluja, mutta avuliaisuus loi turvallisuuden tunnetta. Tiesin, että jos jotain ikävää tapahtuu, saan varmasti apua jostain.

Suurimmat hankaluudet vaihtojaksolla liittyivät itse kouluun. Koin välillä todella turhauttavana, ettei minua informoitu, mistä mitäkin löytyy, mihin vien poltettavat teokseni ja mistä löydän jo uunissa käyneet valmiit työni, milloin tapaan mentorini tai opettajani, joka voisi neuvoa. En tiennyt, mitä koululla tapahtuu, mitä retkiä oppilaille järjestetään. Pysin kuitenkin pitämään mielialan korkealla, keskittymään hyviin asioihin ja olemaan itse aktiivinen ja joustava ja ottamaan parhaan irti kulloisestakin hetkestä.

Tilanne parani onneksi vaihtoni loppua kohti ja keramiikkaopettajani avautui minulle aikatauluhaasteista ja informaation kulun ongelmista, mikä oli pohjimmainen syy kokemuksilleni. Hän kertoi, että oli saanut tiedon saapumisestani kaksi päivää ennen ilman mitään ennakkotietoja. Heillä oli kurssi käynnissä, kun saavuin, joten olin auttamattomasti ulkona. Hän ei tiennyt mitään Erasmus-systeemistä eikä ollut kuullut mitään Pekka Halosen akatemiasta. Kerroin parhaani mukaan molemmista ja hän toivoi pääsevänsä tutustumaan Pekka Haloseen lähitulevaisuudessa.

Kun kävi ilmi, etten mahdu taidegrafiikan ryhmään (tästä ei oltu edes keskusteltu grafiikan opettajan kanssa ennen tuloani), kysyin kv-vastaavalta, tietääkö hän jonkin taidegrafiikan pajan, jossa voisin työskennellä. Hän ohjasi minut graafisen suunnittelun opettajan, Rodrigon, pakeille, joka puolestaan tunsu erään taidegraafikon, jolle soitti puolestani. Lähetin tämän edustamalle grafiikan pajalle esittelyn itsestäni ja projektistani ja pääsin onnekseni kollektiivin studiolle työskentelemään. Se oli koko vaihdon parasta antia opiskelujenikin kannalta.

Graafisen suunnittelun opettaja Rodrigo kutsui minut tutustumaan työhuoneeseensa taiteilijakollektiivi Quartel Largossa.

Poseerauksia viehättävän keramiikan
opettajani Catarinan kanssa

Hyvä tietää

Jos suunnittelee lähtöä Portugaliin, on ehkä hyvä tietää, ettei kaikki siellä ole ihan niin hyvin organisoitua kuin, mihin olemme Suomessa tottuneet. Kielimuuri voi aiheuttaa ulkopuolisuuden tunteita. Pitää myös olla itse aktiivinen, oma-aloitteinen ja uskaltaa kysyä. Kovin ujoa ja arkaa ihmistä en oman kokemukseni perusteella suosittelisi vaihtoon António Arroioon. Toisaalta koulu antaa varmaan enemmän opiskelijalle, joka on lähempänä sen oppilaiden ikää. Oppilaat kuitenkin puhuvat hyvin englantia ja ovat sosiaalisia.

Portugalilaiset ovat kohteliaita ja huomaavaisia, mutta tulevat myös lähelle. He koskettelevat työkavereitaan, ystäviään ja opiskelijoitaan. Halaukset ja poskipusut ovat tavallisia ja opettajat saattavat halailla oppilaitakin. Jos on tarkka reviiristään, tähän kannattaa varautua. Koska tämä kuuluu kulttuuriin, kuten meillä kätteleminen, siinä ei mielestäni ole mitään tunkeilevaa.

Merituuli on kylmä ja sisätilat jäätäviä Lissabonissa talvisaikaan. Asunnoissa ei välttämättä ole lämmitystä, joten vaikka ulkona olisi jo keväiset lukemat, sisällä voi tarvita villasukkaa, villapaitaa ja useampia vaatekerroksia. Asuntoa hankkiessa kannattaa yrittää löytää sellainen, jossa on tarjolla edes irtosähköpatteri. On melko tavallista, että asunnoissa on hometta, mikä on myös hyvä tietää, etenkin jos on yliherkkyyksiä ja aiempaa homealtistusta.

Vuokra-asunnoista on huutava pula ja hintataso korkea. Tämä yllätti itseni. Muutenkaan hintataso ei niin radikaalisti poikkeaa Suomen hinnoista, että Portugalissa pääsisi opiskelijabudjetilla elelemään kovin leveästi.

Lisäksi kannattaa varautua hyvillä kengillä. Lissabon on todella mäkinen ja mäet ovat jyrkkiä. Kadut on päällystetty kauniilla kiveyksillä, jotka valitettavasti ovat liukkaita, etenkin sateella - ja talvikautena sataa vaihtelevassa määrin. Kumipohjaiset kengät osoittautuivat parhaiksi; jopa lenkkarieni pohjat lipsuivat välillä alamäissä.

Matkabudjetti

Oma matkabudjettini oli ok. Hain ja sain Erasmus-raham lisäksi Konkordia-apurahaa. Lisäksi minulla oli vähän säästöjä. Kun asuminen osoittautui niin kalliiksi, elelin alkumatkan hyvin säästeliäästi ja söin vain vähän ulkona, mitä edisti koulun tarjoama runsas lounas.

Julkisiin kulkuvälineisiin minulla meni 50-70 € kuussa. Jälkikäteen ajatellen olisi kannattanut hankkia kuvallinen Via Viagem -kortti, joka on kuukausikohtainen, maksaa 40 € ja sillä voi matkustaa koko suur-Lissabonin alueella Sintraa ja Cascaisia myöten. Minulle selvisi vasta reissuni puolivälin jälkeen, että tavallinen Via Viagem -kortti ottaa maksun jokaisesta erillisestä matkasta eikä ole tuntia voimassa, kuten olin nettisivuilta ja matkaoppaista ymmärtänyt.

Koulu peri käyttämästäni materiaaleista maksun, mutta se oli hyvin kohtuullinen.

Loppureissusta uskalsin ottaa vähän rennommin rahan suhteen. Kävin useammin ulkona syömässä ja uudistin vähän vaatevarastoani, joka on osin monta kymmentä vuotta vanha. Shoppailin kuitenkin lähinnä second hand -liikkeissä, joita Lissabonissa riittää (esim. Humana-kierrätysvaateketju).

Plussaa

Pidin erityisesti siitä, kuinka turvalliseksi koin oloni Lissabonissa - enemmän kuin missään aiemmin matkaillessani. Toisaalta pidin huolta, että rahani, pankkikorttini ja muu tärkeä ei ole helposti varastettavissa. En myöskään liikkunut missään myöhään yöllä enkä etenkaan bilealueilla. Välttelin myös pahimpia turistipaikkoja, koska niissä taskuvarkaatkin liikkuvat.

Ihmiset olivat huomaavaisia ja avuliaita. Koin, että he antavat tilaa, mutta tarvittaessa pitävät huolta. Yhteisöllisyys vaikutti olevan paljon vahvempaa kuin Suomessa ja siitä voisivat suomalaiset kyllä ottaa mallia. Läsnäolon ja kohtaamisen tärkeys ilmeni myös siten, että vaikka metrossa suurin osa ihmisistä sulkeutuu oman mobiililaitteensa taikapiiriin, ollessaan toistensa seurassa ihmiset eivät juurikaan pidä kännyköitä esillä tai vilkuile niitä.

Julkiset hellyydenosoitukset ovat Portugalissa tavallisempia kuin Suomessa. Kaiken ikäiset ihmiset kulkevat käsi kädessä, pussailevat metroissa ja puistoissa. Minusta se oli kaunista. Läheisyys vaikuttaa olevan portugalilaisille paljon luontevampaa kuin meille suomalaisille.

Kaakelikoristelut olivat mahtavia joka puolella kaupunkia ja metroasemia, samoin muraalit, vanhat rakennukset, kapeat kujat, puistot ja pastellinväriset talot.

Lissabon on myös hyvin kansainvälinen. Sinne muuttaa jatkuvasti ihmisiä eri puolilta maailmaa. Jos on itse aktiivinen, seuraa löytää varmasti esimerkiksi erilaisten some-ryhmien, kuten erasmuslifelisboan (sekä Instassa että Facebookissa), kautta.

Eettisyys ja ekologisuus

Julkinen liikenne toimii Lissabonissa mainiosti ja metro on todella helppo. Lisäksi kaupunkibusseissa oli sekä biokaasulla että sähköllä toimivia. Etäisyydet eivät loppujen lopuksi ole kovin suuria; Lissabon on ehdottomasti myös kävelykaupunki. Sen oppii hahmottamaan nopeasti katuja tallaamalla ja karttasovelluksen kanssa suunnistamalla.

Ilokseni Lissabonissa oli paljon luomuruokaa myyviä liikkeitä, joista Celeiro-ketjun myymälöistä sai myös erinomaista juurella kohotettua gluteenitonta leipää. Gluteenitonta ja laktoositonta valikoimaa oli hyvin myös tavallisissa isoissa marketeissa, kuten Continente-nimisen ketjun liikkeissä. Ylipäätään valikoima oli Lissabonissa todella suurta. Erikoisliikkeitä ja kivijalkapuoteja on joka lähtöön.

Ravintolatarjonnassa ilahdutti vegaanitarjonta - ja myös gluteenittomat vaihtoehdot, vaikka gluteenittomia kahviloita jäinkin kaipaamaan. Pelkästään vegaaniruokiin keskittyneitä paikkojakin oli paljon ja niiden menut mielikuvituksellisia. Vegaanipaikkoja löytää mm. Happy Cow -nettisivuston kautta. Myös vegekenkäkauppoja löytyy. Itse en ole kova shoppailemaan, mutta kannatan paikallista tuotantoa kansainvälisten ketjujen sijaan - siihenkin Lissabon tarjoaa hyvät mahdollisuudet.

Lissabon vaikuttaa myös hyvin suvaitsevaiselta ja monikulttuuriselta. Koulussa ja kaduilla näin jatkuvasti myös samaa sukupuolta olevia pareja kävelemässä käsikkäin. Koulussa oli opiskelijoina lisäksi eri tavoin vammaisia avustajiensa tukemina.

Centro Cultural de Cabo Verde Raton kaupunginosassa

Kierrätyskin toimii Lissabonissa jo melko hyvin: ainakin muovit, metallit, lasi, paperi ja pahvi kerätään erikseen jätepisteillä. Kompostiroskia kerääviä paikkoja en kuitenkaan nähnyt.

António Arroissa kierrätetään kaikki mahdollinen savi. Apuna ovat leipomoiden vanhat taikinanveivauskoneet.

Miinusta

”Elämä on otettava sellaisena kuin se tulee!”, on sanonta, jonka kuulin usein. Se vaikuttaa olevan portugalilaisuuden ydintä. Hetkessä eläminen ja tietty rentous on portugalilaisissa ihailtavaa, vaikka Lissabonissa onkin suurkaupungin kiireinen tahti. Toisaalta tällä asenteella voi perustella sitä, että asiat jäävät hoitamatta tai ne hoituvat turkasen hitaasti.

Tietty organisoimattomuus, selkeiden ohjeiden puute sekä aikataulujen ja lupausten pettäminen koululla olivat minulle haaste, koska olen itse yleensä aika hyvin organisoitunut ja teen asiat mieluiten etuajassa välttääkseni stressiä. Näitä asioita myös arvostan nyt enemmän suomalaisessa kulttuurissa.

Myös asiakaspalvelu tökki välillä. Tuli ajoittain tunne, että tuttavien ja työkaverien kanssa rupattelu oli tärkeämpää kuin asiakkaan huomioiminen, näin esimerkiksi kampaajalla.

Tupakoiminen on Portugalissa edelleen yleistä ja sallitumpaa kuin Suomessa. Esimerkiksi monissa ravintoloissa ja muissakin kiinteistöissä saa tupakoida.

Turisteja on Lissabonissa valtavasti, ja oli näköjään myös vaihtoni aikana, vaikka olinkin siellä talvella ja alkukeväästä. Joihinkin nähtävyyksiin on pahimmillaan monen tunnin jonot ja ne jäivät siksi itseltäni käymättä. Ei tehnyt mieli jonottaa eikä myöskään katsella paikkoja kammottavassa ryysiksessä.

Kylmät sisätilat on myös mainittava negatiivisena asiana. Osaan nyt todella arvostaa Suomen lämpimiä asuntoja, vaikka toisaalta Suomessa talot rakennetaan turhankin tiiviiksi ja kuumiksi.

Usein törmäsin myös siihen, että ravintoloiden ja muiden yritysten - ja jopa taideyliopiston - nettisivut eivät olleet ajan tasalla tai niitä ei ollut ollenkaan. Erilaisista tapahtumista informoimisessa oli myös toivomisen varaa.

Lissabonin negatiivisia puolia ovat myös monin paikoin huonokuntoiset kadut ja rakennukset niiden rappioestetiikasta huolimatta. Viemärit saattavat haista ja asunnoissa olla hometta. Huono-osaisuus ei näkynyt kaikkialla, mutta asunnottomat ja kerjäläiset ovat aina surullinen näky. Keskipalkka on portugalissa 700 ja 1000 €:n välillä ja sillä hinnalla on vaikea löytää edes asuntoa.

Mitä opin?

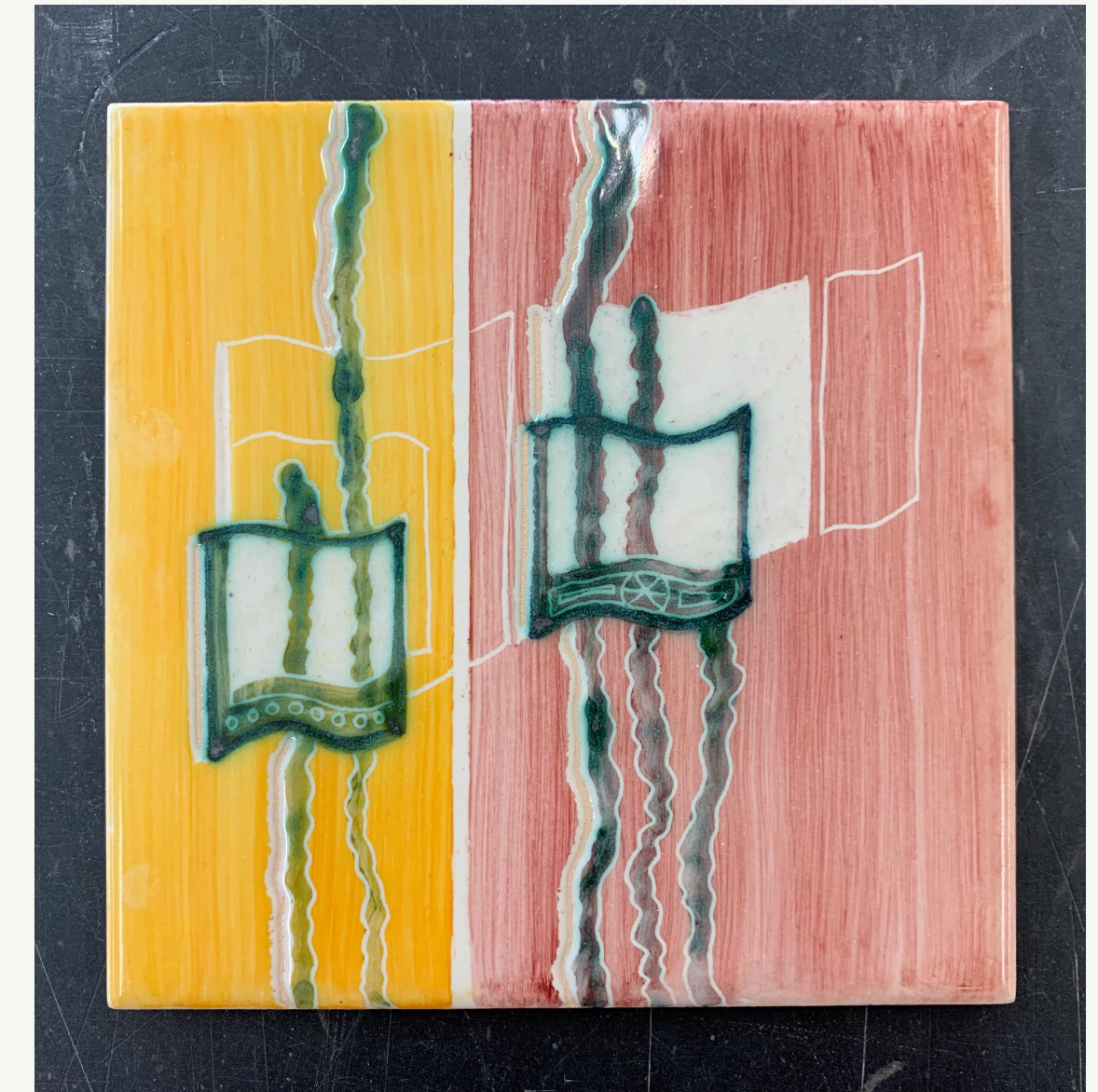
Opintojen kannalta keskeisin oppi liittyi kaakeleiden koristeluun eri tekniikoilla. Kaakeleiden historiaa tutkin lueskelemalla keramiikkaluokan kirjastossa, käymällä kaakelimuseossa ja Lissabonin kaupunginmuseossa sekä kulkemalla kaduilla ja metroasemilla. Kaakeleita ja kaakelitaidetta on Lissabonissa joka puolella.

Lisäksi opin rentoutta ja vähentämään asioiden murehtimista etukäteen. Opin luottamusta ihmisiin ja asioiden järjestymiseen aina tavalla tai toisella. Löysin itsestäni rohkean englannin puhujan, vaikka välillä sanat olivat ihan sekaisin ja hukassa. Englantini myös sujuvoitui ja muistin kätköihin painuneet sanat alkoivat palautua. Perustervehdykset, anteeksipyynnöt ja kiitokset tarttuivat myös portugaliksi niin hyvin, että minun luultiin jatkuvasti olevan paikallinen, kunnes keskustelun olisi pitänyt jatkua fraasien jälkeen...

Tajusin lisäksi olevani sosiaalisempi, rohkeampi, kärsivällisempi ja joustavampi kuin luulinkaan. Ja nopeampi sopeutumaan uusiin kuvioihin. Toisaalta vahvistui tietoisuus siitä, että tarvitsen oman tilani, jossa rauhoittua ja olla yksin, missä ikinä olenkin. Tämä kaikki lisäsi itsetuntemusta ja -luottamusta. Oli hienoa huomata selviävänsä lopulta aina mistä tahansa tilanteesta.

Keramiikan kursseilla António Arroiossa tutustutaan aina ensin perusteellisesti materiaaleihin ja tehdään testejä eri tekniikoilla. Vasta sen jälkeen aloitetaan oman projektin suunnittelu ja toteutus. Tässä kaakelien koristelun testilaattojani ja lopullinen projekti työn alla.

Vapaa-aika

Arki sujui Lissabonissa aika samoissa merkeissä kuin kotimaassakin. Koulun ulkopuolella oli käytävä kaupassa, laitettava ruokaa ja pestävä pyykkiä, kuten kotonakin. Minulla on kännykkäliittymä, jolla voi soittaa rajattomasti myös ulkomailta, joten soittelin välillä vanhemmilleni kuulumisia. Muuten olin ystäviini ja lapsiini yhteydessä pääasiassa somen välityksellä.

Kävelin paljon ja usein valitsin tarkoituksella eri reitin kotiin, jotta näin aina uusia katuja, kujia ja rakennuksia. Otin myös paljon kuvia ja tallensin niitä kansioihin läppärilleni. Kävin museoissa, taide-
näyttelyissä ja katsomassa nähtävyyksiä, vietin aikaa puistoissa kirjoittamassa ja piirtämässä luonnoksia.

Liityin kuukauden kokeilujakson ajaksi joogasalille, jossa kävi paljon ulkomaalaisia ja ohjaus oli englanniksi. Siellä tapasin brasilialaisen taiteilijan, jonka näyttelyn lopettajaisiin hän kutsui minut.

Muutamaa muuta ihmistä tapasin Happy in Lisbon -nimisen Facebook-ryhmän kautta. Ryhmä on vain naisille tarkoitettu. Kävin heidän kanssaan kahvilla, lounaalla ja oopperassa.

Pääsääntöisesti olin kuitenkin iltaisin niin väsynyt, että jäin kotiin lataamaan akkuja sen sijaan, että olisin lähtenyt mihinkään. Myös englanniksi kommunikointi otti välillä voimille ja oli ihana hyödyntää suoratoistopalvelujen suomalaisia sarjoja pään nollaamiseen.

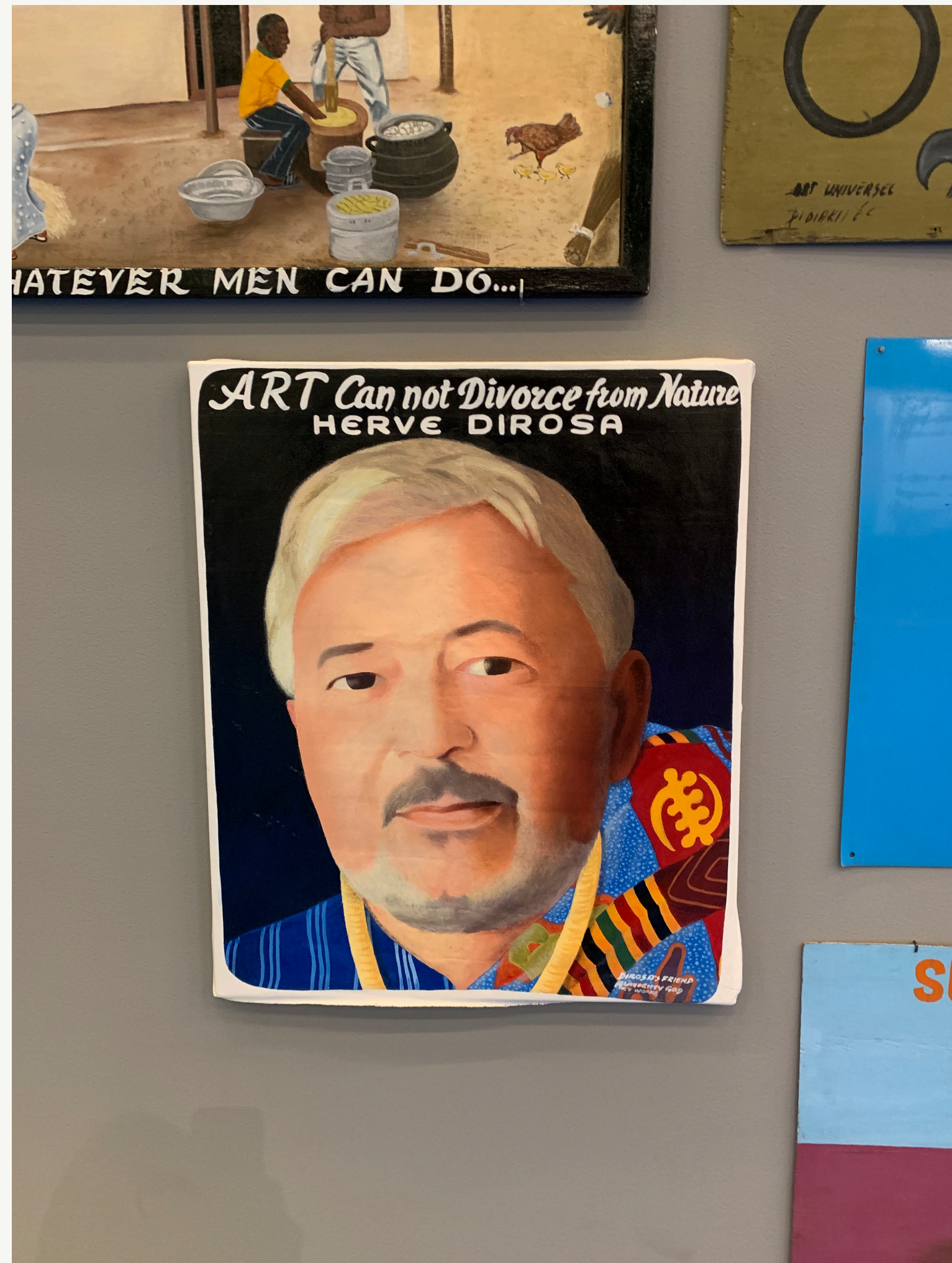
Grazielle Portella kertoi taiteestaan ja tutkimusprojektistaan Atelier da Graçassa. Hän oli Lissabonissa tekemässä väitöskirjaansa aiheesta slow drawing. Keskustelu käytiin portugalkiksi, mutta Grazielle ystävällisesti esitteli hankkeen minulle englanniksi ennen tilaisuuden alkua. Tapasin hänet joogasalilla.

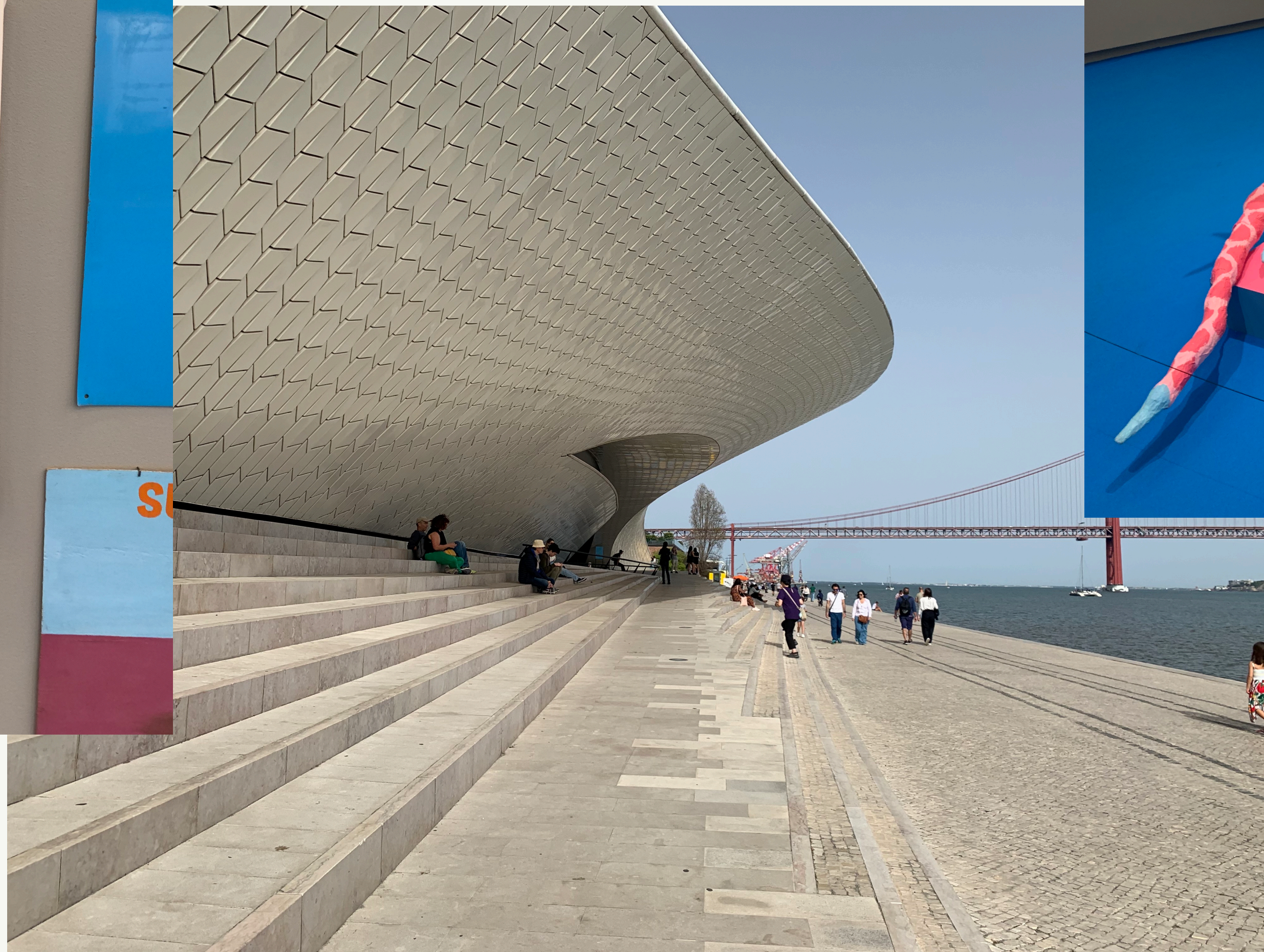

9.4.23 Jardim da Cerca de Graça

Nykytaidetta Museum of Art, Architecture and Technology (MAAT) :ssa

Ajoittain tunsin yksinäisyyttä, mutta olin siihen varautunut. Olen myös tottunut olemaan itsekseni, koska asun nykyään yksin Suomessakin. Toisaalta tapasin paljon ihmisiä ja tuli tunne, että Lissabonista löytyisi varmasti oma tuttavapiiri, jos sinne voisi jäädä asumaan. Mahdollisuuksia kohtaamisiin on valtavasti.

Lissabonissa on niin paljon ulkomailta sinne muuttaneita, että monenlaisia ryhmiä löytyy esimerkiksi Meet Up -sovelluksessa. Itse osallistuin Meet Upin kautta paikallisen järjestämiin kansainvälisiin grillijuhliin. Ystävystyin myös parin opettajani kanssa. Lisäksi kävin parissa Lisbon Drawing Clubin järjestämässä piirustusillassa, AirBnB:n järjestämällä historiantäyteisellä retkellä Sintraan, fado-konsertissa sekä samba-keikalla. Yhtenä helteisenä päivänä matkustin Costa da Caparicaan rannalle ja toisena Cascaisiin.

Toinen poikani vieraili luonani muutaman päivän verran.

Mielenkiintoinen kokemus oli käydä eduskuntavaalien ennakoäänestyksessä Suomen suurlähetystössä.

Yksi reissuni kohokohtia oli mahdollisuus vierailla Alentejossa maaseudulla puolet vuodesta asuvan tutun tutun luona tämän lissabonilaisen tuttavapariskunnan kanssa. Saunoimme, savustimme nuotiolla kalaa ja nukuin puutarhurin talossa appelsiinipuiden keskellä.

Upea UNESCO:n maailmanperintökohde Sintra! Kuvat ovat AirBnB:n järjestämältä retkeltä, mikä oli ainoa varsinainen turistikierros, jolle osallistuin reissuni toiseksi viimeisenä päivänä. Vasemmalla maisemaa Regaleiran puistosta, oikealla seison ”maailman laidalla” Cabo da Rocassa. Paikka on Manner-Euroopan läntisin kohta ja sitä todella pidettiin maailman reunana ennen löytöretkiä. Suoraan Atlantin toisella puolella sijaitsee New York.

Antoisimmat sosiaaliset kontaktini löytyivät Contraprova-taidegraafikkokollektiivin studiolt, jonne onnekseni pääsin työskentelemään, kun grafiikan tekeminen ei koululla onnistunutkaan. Olin siellä reilun kuukauden ajan kahdella kurssilla. Vaikka asia aluksi harmittikin, maksoin mielelläni nämä ylimääräiset kurssit. Sain kuin sainkin taidegrafiikan projektini hyvään vaiheeseen näyttelyä varten.

Keskellä Marcela, joka työskentelee ja opettaa
Contraprova Atelier de Gravurassa

Italiasta Lissaboniin muuttanut Daniela on myös taidegraafikko,
opettaja ja Contraprovan vakituista väkeä

Asuminen

Asuminen on Lissabonissa kallista ja asunnot kiven alla. Asunnon etsimiseen on varattava aikaa ja kärsivällisyyttä. Halvemmalla pääsee, jos lähtee jonkun kanssa tai on valmis kimppakämppiin. Itse en uskaltanut ottaa riskiä itseäni paljon nuoremista bailaavista kämppiksistä, joten lähtökohtaisesti etsin studiota tai vähintään huonetta omalla sisäänkäynnillä ja kylppärillä, vaikka keittiö ja muut sellaiset tilat olisivat olleet yhteisiä. Hyviä alivuokralaishuoneita olisi ollut tarjolla, jos olisi päässyt ajoissa - kaksi tai kolme kuukautta ennen lähtöä - vuokraamaan.

Yritin ensin löytää tavallisen vuokra-asunnon enkä ottaa AirBnB-asuntoa, mutta se osoittautui mahdottomaksi tehtäväksi. En olisi halunnut tukea systeemiä, joka on nostanut vuokratason Lissabonissa pilviin ja hankaloittaa paikallisten elämää. Vuokra-asunnon löytämistä vaikeutti se, että olin niin lyhyen aikaa (kaksi kk) ja saavuin ja lähdin puolesta välissä kuuta. Hyvältä ja turvallisilta vaikuttaneissa edullisissa opiskelijavuokrataloissa minimivuokra-aika oli viisi kuukautta. Lisäksi suurimmassa osassa asuntoja vuokra olisi pitänyt maksaa koko kuulta. Myös välitysmaksut ja takuuvuokrat olivat kovia ja huijareita paljon liikkeellä. Minuakin yritettiin huijata monta kertaa Facebookiin laittamani asunnonhakuilmoituksen johdosta. Tähän pätee sama kuin moneen muuhunkin: jos jokin vaikuttaa liian hyvältä ollakseen totta, se todennäköisesti ei ole totta. Suosittelen asioimaan vain välitysfirmojen tai suoraan vuokranantajien kanssa, jos ei halua vuokrata AirBnB:ltä.

Turvauduin siis itse AirBnB:hin, mikä ei sekään toiminut ekalla yrittämällä. Kun olin jo maksanut varausmaksun asunnosta, selvisi, että se onkin myynnissä. En voinut ottaa riskiä, että minulla ei olisikaan asuntoa saapuessani Lissaboniin tai sopimus olisi purettu niin myöhään, etten olisi ehtinyt hommata uutta asuntoa. Peruin siis itse, mutta sillä välin pari muuta potentiaalista asuntoa oli jo mennyt ja varausmaksu palautui tililleni vasta viikon päästä. Jouduin lopulta ottamaan kaksi eri asuntoa eli muuttamaan vaihdon puolivälissä ja lainaamaan rahaa varausmaksuihin, kunnes aiempi varausmaksu palautui tililleni. Erasmus-raha tuli tililleni niin lähellä lähtöä, ettei siitä ollut tässä apua.

Lopulta kuitenkin asuin kahdessa todella kivassa ja tilavassa asunnossa Lissabonissa ja näin kaupungin kahdesta eri näkövinkkelistä, mikä oli mukavaa. Täydellisiä niistä kumpikaan ei ollut, mutta pieniin puutteisiin on syytä varautua ja suhtautua huumorilla. Rakentaminen ja varustelu eivät ole Portugalissa samaa tasoa kuin Suomessa.

Näkymä parvekkeeltani Graçan kaupunginosassa.

Vinkkejä ja valmistautuminen reissuun

Tässä tuleville lähtijöille muutamia sivustoja asunnonhakua helpottamaan:

[idealista.pt](https://www.idealista.pt)

[inlifehousing.com](https://www.inlifehousing.com)

[uniplaces.com](https://www.uniplaces.com)

[spotahome.com](https://www.spotahome.com)

[flatio.com](https://www.flatio.com)

Erasmus Life Housing

[airbnb.fi](https://www.airbnb.fi)

Suosittelen lukemaan matkaoppaita ja blogeja etukäteen. Itselleni oli eniten iloa Tripsterin Lissabon-oppaasta sekä muumaamandariini.com-sivuston Lissabon-osioista. Lisäksi viestittelin parin Portugalissa asuvan suomalaisen kanssa, tutkailin karttoja ja selvittelin jo etukäteen reitin ja kulkuyhteydet ensimmäiseltä asunnoltani koululle.

Lisäksi hankin kastelijan kukilleni ja ilmoitin naapurille poissaolostani, kirjoitin kaikki tärkeät yhteystiedot ja salasanat muistiin, otin valokuvat ja printit passistani, pakkasin käteisen vyölaukkuun vaatteiden alle ja pankkikortin käteisestä ja salasanoista erikseen. Reseptilääkkeistä hain apteekista englanninkieliset todistukset ja pakkasin ne minigrip-pusseihin lääkkeiden kanssa käsimatkatavaroihin.

Lennot ostin suoraan Finnairilta, koska ratkaisevasti edullisempia lentoja ei löytynyt ja vaihtolennot olisivat kestäneet 20 tuntia. Tämäkin tilanne on varmasti toinen, jos lentoja pääsee ajoissa varaamaan.

Menolento meni todella hyvin. Hurautin taksilla kotoa kentälle. Lento oli perillä noin 10 minuuttia myöhässä, kun jouduimme kiertämään myrskyrintaman. Tuskastuttavin osuus oli matkalaukkujen hidas saapuminen. Otin Lissabonin kentältäkin taksin. Osa takseista huolii vain käteistä, joten sitä kannattaa myös varata, jos haluaa päästä ensimmäiseen vapautuvaan taksiin. Lentokenttä on lähellä Lissabonin keskustaa, joten matka on onneksi lyhyt eikä maksa paljon.

Paluulento puolestaan oli 45 minuuttia myöhässä, mikä hieman tuskastutti, koska olin jo viettänyt lentokentällä viisi tuntia. Jouduin luovuttamaan asuntoni jo klo 11 ja lennon suunniteltu lähtöaika oli klo 16:35. Suomen päässä kaikki sujuikin sitten vauhdilla, jos ei taksimatkan aiheuttamaa kulttuurishokkia lasketa.

Matkalaukut saapuivat saman tien ja hyppäsin jälleen taksiin. Törmäsin kyydissä suomalaiseen sääntöjä pilkuntarkasti noudattavaan liikennekulttuuriin, mikä ärsytti Lissabonin vauhdikkaan ajotyylin jälkeen. Tällä kertaa hinta oli huima, koska oli yöaika ja tuntui, että taksi hidasteli tahallaan tyhjillä teillä. Laskeutuminen Suomen tasaisuuteen, autiuteen, puhtauteen, asuntoni kuumaan ja kuivaan sisäilmaan, koneelliseen ilmastointiin ja ruuan kalleuteen on aiheuttanut jonkinlaisen kulttuurishokin. Kaipaankin takaisin Lissaboniin ja toivon pääseväni sinne pian uudelleen!

Kannattiko lähteä?

Suosittelen lämpimästi vaihtoon lähtöä ihan kaikille! Ja António Arroioa erityisesti nuorille kielitaitoisille opiskelijoille.

Koulussa on upeat puitteet ja Lissabon on oikea kulttuurin runsaudensarvi, josta löytyy jokaiselle jotakin.

Jo pelkästään metroasemat ovat nähtävyyksiä kaakelikoristeluineen.

Olisi kuitenkin mielestäni tärkeää, että vaihtoon liittyvät sopimukset olisivat kunnossa hyvissä ajoin ennen lähtöä, mutta systeemi tökkii tältä osin. Se, että vastaanottavalta koululta ei tullut vahvistuksia ajoissa ja tieto oli loppuun asti puutteellista, oli selkeästi negatiivisin asia koko vaihdossa ja aiheutti turhaa stressiä. Jos kv-vastaava säilyy Antonio Arroiossa samana, seuraavien lähtijöiden (tai kv-toimiston) kannattaisi jotain muuta kautta selvittää ainakin koulun loma-ajat ja periodien vaihtumisajat. Vaihtojaksot olisi järkevää aloittaa periodin alussa, jolloin opetukseenkin olisi mahdollista päästä paremmin mukaan.

Obrigada Lisboa, Escola António Arroio, Catarina, Mariana, Paolo, Job, Alberto, Marcela, Daniela, Flavia, Duarte, Ida-Lotta, Iñaki, Vitor, Rodrigo, Helder, Ana, Grazielle, Joaos, Miguel, Mike, Ségolène, Dolores, Gosia, John, Cyndy, Teresa, Chloe, Iina, Suvi ja kaikki muut!

